

КИСЬКО А. І.

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри оперативно-розшукової
діяльності та інформаційної безпеки
факультету № 3
(Донецький державний університет
внутрішніх справ)
ORCID ID: 0009-0008-0758-1641

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.2.2.68>

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПІДТРИМАННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УКРАЇНІ

Дослідження охоплює ключові аспекти державної політики, спрямованої на забезпечення стабільності, правопорядку та захисту прав громадян в умовах мирного та воєнного стану. Визначено, що мета державної політики у сфері публічної безпеки полягає в створенні умов, що гарантують безпеку життя і здоров'я громадян, захист їх прав і свобод, а також забезпеченні належного функціонування державних інституцій Національною поліцією України та Національною гвардією України. Особливе значення надається протидії кримінальним загрозам, терористичним актам, забезпеченню громадського порядку та стабільного функціонування правопорядку. В умовах мирного часу державна політика орієнтується на розбудову системи національної безпеки, реформування правоохоронних органів, підвищення їх ефективності та прозорості. У статті наголошується на необхідності адаптації законодавства до викликів воєнного часу, посилення співпраці з міжнародними організаціями у питаннях гуманітарної безпеки та прав людини, а також ефективного управління в умовах кризи. Підкреслюється важливість інтеграції сучасних технологій та аналітичних інструментів для посилення спроможностей правоохоронних органів. Висновки статті вказують на необхідність системного підходу до забезпечення публічної безпеки і порядку, що враховує як національні, так і глобальні виклики, а також на важливість адаптивності державної політики в залежності від зміни безпекових умов. Державна політика у цій сфері є критичним чинником для збереження суверенітету та територіальної цілісності України в умовах гібридної війни та військової агресії.

Ключові слова: мета, завдання, державна політика, публічна безпека, публічний порядок, проблема забезпечення публічної безпеки та порядку.

Kysko A. I. Purpose and objectives of state policy in the sphere of maintenance of public safety and order in Ukraine

The study covers the key aspects of the state policy aimed at ensuring stability, law and order and protection of citizens' rights in the conditions of peace and martial law. It is determined that the purpose of the state policy in the field of public security is to create conditions that guarantee the safety of life and health of citizens, protection of their rights and freedoms, and to ensure the proper functioning of state institutions by the National Police of Ukraine and the National Guard of Ukraine. Particular importance is attached to countering criminal threats, terrorist acts, ensuring public order and stable functioning of law and order. In peacetime, the State policy is focused on building a national security system, reforming law enforcement

agencies, and increasing their efficiency and transparency. The article emphasizes the need to adapt legislation to the challenges of wartime, to strengthen cooperation with international organizations in the areas of human security and human rights, and to ensure effective crisis management. The author emphasizes the importance of integrating modern technologies and analytical tools to strengthen the capabilities of law enforcement agencies. The conclusions of the article point to the need for a systematic approach to ensuring public security that takes into account both national and global challenges, as well as the importance of adaptability of public policy depending on changing security conditions. The state policy in this area is a critical factor for preserving Ukraine's sovereignty and territorial integrity in the context of hybrid warfare and military aggression.

Key words: *goal, objectives, state policy, public security, public order, problem of ensuring public security and order.*

Постановка проблеми. Проблема забезпечення публічної безпеки та порядку в Україні є багатогранною і охоплює широкий спектр питань, пов'язаних з підтриманням стабільності в державі як у мирний час, так і в умовах воєнного стану. В мирний період забезпечення безпеки включає вирішення таких викликів, як зростання рівня злочинності, корупція в правоохоронних органах, низький рівень довіри населення до силових структур, а також недостатня координація між різними органами державної влади, що відповідають за безпеку.

Важливим питанням залишається також забезпечення правопорядку під час масових заходів, протестів і непередбачуваних кризових ситуацій, як-от природні катастрофи чи техногенні аварії. Водночас проблема ускладнюється в умовах воєнного стану. Військова агресія, збройні конфлікти та гібридні загрози суттєво змінюють характер загроз для публічної безпеки. На передній план виходить не лише необхідність забезпечення правопорядку на територіях, що не є безпосередньо охоплені бойовими діями, але й захист населення в зонах конфлікту, організація евакуації цивільних осіб, захист критичної інфраструктури, а також забезпечення громадського порядку в умовах надзвичайних ситуацій та підвищеної загрози терористичних актів. Розв'язання цих завдань потребує швидкої реакції, ефективної координації між різними державними структурами, а також активної взаємодії з міжнародними партнерами, зокрема в питаннях гуманітарної допомоги та захисту прав людини. Крім того, актуальним залишається питання психологічного стану населення, особливо тих, хто проживає в зонах бойових дій або був вимушений залишити свої домівки через військові дії. Підтримання суспільної злагоди та запобігання соціальним конфліктам стає важливим елементом державної політики у сфері безпеки.

Отже, проблема підтримання публічної безпеки та порядку в Україні є комплексною і потребує не тільки вдосконалення правоохоронних органів, але й ефективного управління державою в умовах кризових ситуацій. Це вимагає інтегрованого підходу, який включає правові, соціальні, технологічні та військові аспекти для забезпечення безпеки та стабільності в країні як у мирний час, так і в умовах воєнних дій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід наголосити, що комплексного дослідження щодо особливостей визначення мети та завдань державної політики у сфері підтримання публічної безпеки і порядку в Україні ще не було. Однак окремі аспекти в частині розв'язання теоретичних та практичних проблем досягнення мети та особливостей реалізації завдань державної політики у сфері підтримання публічної безпеки і порядку в Україні розглядали наступні науковці: Довганя О., Зозуля І., Фатхутдінов В., Крищенко А., Цвік М., Шляхтун П., Калюжний Р., Куліш А., Ярмиш О. та інші.

Мета написання статті. Метою написання цієї статті є дослідження та аналіз основних завдань і викликів, що стоять перед державною політикою України у сфері підтримання публічної безпеки та порядку як у мирний час, так і в умовах воєнного стану. Це можна досягти шляхом визначення ключових напрямів реформування та розвитку право-

охоронної системи, а також окреслити ефективні стратегії реагування на сучасні загрози, пов'язані з внутрішньою і зовнішньою безпекою.

Виклад основного матеріалу. Основним завданням є забезпечення належного правового порядку та підтримка співпраці між державою, громадянським суспільством і міжнародними партнерами. В умовах воєнного стану завдання державної політики значно розширюються та набувають нових вимірів. Пріоритетами стають мобілізація зусиль для захисту національної безпеки, координація діяльності військових та правоохоронних структур, протидія зовнішнім загрозам, а також забезпечення внутрішньої стабільності. Важливим аспектом є гарантування безпеки населення в зоні бойових дій, підтримка громадського порядку та захист критичної інфраструктури.

Одним із ключових національних інтересів України в безпековій сфері є забезпечення сталого розвитку як громадянського суспільства, так і держави, з метою підвищення рівня та якості життя населення. На основі цього формується мета державної політики у сфері публічної безпеки та порядку, тобто: створення надійної та ефективної системи, здатної забезпечити захист прав і свобод громадян, а також стабільне функціонування суспільства та держави як у мирний час, так і в умовах військових конфліктів. Для досягнення цього необхідно розробити комплекс заходів, спрямованих на попередження злочинів, боротьбу з тероризмом, охорону громадського порядку та забезпечення національної безпеки в умовах надзвичайних ситуацій та збройних конфліктів.

Основне завдання цієї політики полягає в адаптації до нових викликів та загроз, забезпеченні правового порядку та захисті критичної інфраструктури, особливо в умовах зовнішньої агресії чи збройного протистояння. Організація роботи із забезпечення публічної безпеки і порядку в Україні покладена на Національну поліцію України, яка тісно взаємодіє з Національною гвардією України. Обидві інституції виконують завдання відповідно до своїх функцій та визначених законом принципів.

Закон України «Про Національну поліцію» визначає, що Національна поліція України (поліція) є центральним органом виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [1]. Водночас Національна гвардія, згідно з Законом України «Про Національну гвардію України», є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій [2].

Принагідно зауважити, що висновок із роботи Зозулі І. та Довганя О. стосується важливості адаптації Національної поліції України до нових викликів у сфері публічної безпеки. У дослідженні підкреслюється, що реформа поліції, здійснена на основі Закону України «Про Національну поліцію», спрямована на створення органу, який не лише забезпечує громадський порядок, але й служить суспільству, захищаючи права та свободи громадян. Крім того, у роботі висловлюється думка про доцільність офіційного закріплення мети діяльності Національної поліції, що включає не лише боротьбу зі злочинністю, але й активну співпрацю з громадськістю у напрямку профілактики правопорушень. Також автори наголошують на необхідності переходу від реактивної до проактивної моделі діяльності поліції [3, с. 125-126]. Це означає, що поліція повинна більше зосереджуватись на запобіганні злочинам та активній співпраці з громадськістю, що є ключовим елементом сучасних поліцейських систем у розвинених країнах.

Згідно з Наказом Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку» [4], взаємодія між Національною поліцією України та Національною гвардією України передбачає:

- спільне патрулювання вулиць, площ, вокзалів та інших публічних місць;
- забезпечення громадської безпеки під час масових заходів, таких як зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, в яких беруть участь особи, що підлягають державній охороні;

- спільні дії для стабілізації оперативної ситуації в разі її загострення в певних регіонах [4].

Так, законодавство України повинно відповідати сучасним викликам, що виникають під час збройних конфліктів, агресії чи інших кризових ситуацій. Це включає оновлення нормативно-правових актів, що регулюють діяльність Національної поліції, Національної гвардії та інших правоохоронних органів, для забезпечення більш гнучкого реагування на нові загрози. Важливою частиною цього процесу є уточнення повноважень органів влади, що діють в умовах воєнного стану, а також зміцнення правових засад для координації між ними. Військові дії висувають особливі вимоги до законодавства, яке має враховувати питання захисту критичної інфраструктури, забезпечення громадського порядку в умовах надзвичайних ситуацій, а також права і свободи громадян, що можуть бути обмежені в інтересах безпеки держави. Наприклад, у період воєнного стану важливо, щоб правові механізми чітко визначали умови застосування сили з боку правоохоронних органів, порядок затримання, перевірки документів, а також заходи, спрямовані на забезпечення мобілізаційної готовності населення. В контексті чого Бугайчук К. досліджує організацію роботи керівників Національної поліції і вказує на необхідність підвищення їхньої компетенції в умовах воєнного стану. Він наголошує на важливості адаптації кадрів до нових умов, що сприяє більш ефективному управлінню публічною безпекою у надзвичайних ситуаціях, зокрема через систему вимог (якостей) до керівного складу органів та підрозділів Національної поліції як сукупність низки складових [5, с. 71].

Таким чином, реалізація національної політики в сфері публічної безпеки та порядку, що здійснюється за участю Національної поліції та Національної гвардії, має свої особливості, які пов'язані з різними системами управління, організаційними підходами, правовим статусом і повноваженнями цих служб.

Втім можна сформулювати загальні принципи та завдання взаємодії державних управлінських інституцій для забезпечення публічної безпеки та порядку наступним чином:

- принцип верховенства права;
- принцип дотримання прав і свобод людини;
- принцип законності;
- принцип відкритості та прозорості;
- принцип політичної нейтральності;
- принцип безперервності;
- принцип відповідальності та централізованого керівництва [6].

Ці принципи є ключовими та базовими елементами системного підходу у визначенні загальних завдань для забезпечення публічної безпеки та порядку. Зокрема, завдання включають:

- захист прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- охорона публічного порядку та забезпечення публічної безпеки;
- надання допомоги особам, що потребують її внаслідок надзвичайних ситуацій у межах, визначених законом.

Окрім цього, співпраця з міжнародними організаціями, такими як ООН, ОБСЄ, Червоний Хрест, є критично важливою для забезпечення гуманітарної безпеки та захисту прав людини в умовах війни. Ця співпраця може включати: надання гуманітарної допомоги постраждалим від воєнних дій; спільний моніторинг ситуацій з правами людини, особливо на окупованих територіях; удосконалення правової підтримки біженців і внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

Посилення міжнародної підтримки дозволить Україні адаптувати свої практики до світових стандартів та отримати допомогу у розв'язанні гострих гуманітарних питань, таких як захист цивільного населення, допомога постраждалим від війни, протидія сексуальному

насилюванню в умовах конфлікту та надання психологічної допомоги. Зокрема, взаємодія з такими організаціями, як Офіс ООН з прав людини, сприятиме забезпеченню прозорості у питаннях правозахисної діяльності, зокрема в контексті дотримання норм міжнародного гуманітарного права [7].

На основі порівняльного аналізу роботи державних органів у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку в Україні, а також на принципах і завданнях взаємодії між ними можна побудувати схему реалізації державної політики. Ця схема охоплює забезпечення прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидію злочинності та підтримання публічної безпеки і порядку, з особливим акцентом на діяльність певних державних інституцій (табл. 1).

Табл. 1 Схем реалізації державної політики у сфері підтримання публічної безпеки та порядку в Україні

Таким чином, забезпечення публічної безпеки і порядку в Україні функціонує як механізм реалізації національних цілей державної політики у сфері охорони прав і свобод, суспільних і державних інтересів, а також боротьби із злочинністю. Цей механізм має бути узгодженим із загальною державною стратегією розвитку. З точки зору імплементації, механізм забезпечення публічної безпеки і порядку являє собою основну систему, яка взаємодіє з такими елементами, як державні інституції, ресурси (кадрові, матеріально-технічні тощо), технології (знання, навички), заходи (плани дій) та зовнішні й внутрішні впливи (загрози).

Відповідно до цього можна побудувати модель механізму забезпечення публічної безпеки і порядку, яка враховує ресурси, технології, заходи та загрози. Ця модель є основою для реалізації державної політики у сфері захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, а також протидії злочинності і підтримання публічної безпеки.

Висновок. На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що забезпечення публічної безпеки та порядку є важливим елементом державної політики України, спрямованим на захист прав і свобод громадян, стабільне функціонування суспільства та держави як в мирний час, так і в умовах надзвичайних ситуацій чи військових конфліктів. Основні принципи, які лежать в основі цієї політики, такі як верховенство права, законність, прозорість та політична нейтральність, дозволяють створити стійку систему захисту суспільства від загроз і ризиків.

Однією з ключових функцій державних інституцій є забезпечення правопорядку шляхом тісної взаємодії між органами, такими як Національна поліція та Національна гвардія України. Їх спільні дії, зокрема патрулювання, охорона публічних місць та масових заходів, спрямовані на запобігання злочинності, протидію тероризму та забезпечення стабільності у суспільстві.

Успішна реалізація державної політики в сфері публічної безпеки залежить також від здатності системи швидко адаптуватися до нових викликів і загроз, включаючи зовнішню агресію та збройні конфлікти. Важливим аспектом залишається підтримка правового порядку, захист критичної інфраструктури та координація з національною стратегією розвитку.

Система публічної безпеки України, ґрунтуючись на чітко визначених принципах, виконує важливу роль у зміцненні національної безпеки, захисті громадян та інтересів держави, сприяючи загальній стабільності та процвітанню суспільства. Державна політика у сфері публічної безпеки і порядку в Україні повинна постійно оновлюватися, враховуючи виклики воєнного часу, а також вимоги міжнародного права та гуманітарної безпеки. Адаптація законодавства, зміцнення співпраці з міжнародними партнерами та побудова ефективної системи управління допоможуть країні не лише протидіяти поточним загрозам, але й створити стійку безпекову систему на майбутнє.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. № 580– VIII .URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/580-19>
2. Про Національну гвардію України : Закон України від 13 березня 2014 року № 876-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 17. Ст. 59
3. Зозуля І. В., Довгань О. І. «Мета та завдання реформування Національної поліції України у контексті забезпечення публічної безпеки». *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. №1. С. 122-130.
4. Наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку» від 10.08.2016 р. № 773. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16>
5. Бугайчук К.Л. Деякі питання організації підготовки кадрів для органів та підрозділів Національної поліції України. *Харківський національний університет внутрішніх справ: 25 років досвіду та погляд у майбутнє (1994–2019 рр.): зб. тез доп. на міжнар. наук.-практ. конф. до 25-річчя створення ун-ту (м. Харків, 22 листоп. 2019 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. С. 70-71*
6. Калієвська, М. Визначення механізму забезпечення публічної безпеки і порядку в Україні. *Публічне урядування*. 2018. № (1 (11)). С. 153-161.
7. Дитюк В., Єсімов С. Особливості нормативно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки в країнах Європейського Союзу. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2015. № 827. С. 17–23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2015_827_5.

